

nus non audeo dicere, hoc esse peccatum mortale, quia res non videtur adeo gravis, neque quae per se ita requirat ministrum consecratum, et ex officio ad hoc deputatum. Sed quid, si laicus non solum tangat, sed etiam deferat hoc sacramentum ad infirmum propter extremam necessitatem? Respondeo, non peccare mortaliter, etiam si in peccato mortali id faciat. Ita Palud., in 4, dist. 5, quest. 2, concl. 3, et ratio est, quia, licet illa sit dispensatio sacramenti, tamen non solemniter facta, neque a ministro per se consecrato ad illud munus, sed solum privatum ob necessitatem, sicut dictum est de laico baptizante in necessitate; est enim fere eadem ratio. Unde addit Paludanus, idem esse dicendum de sacerdote ministrante hoc sacramentum in simili necessitate; sed non est verum, per se loquendo. Poterit quidem interdum excusari ob naturalem inadvertentiam ortam ex sollicitudine et diligentia adhibita ratione necessitatis; tamen per se loquendo, revera tenetur se disponere ad tale ministerium, quia sacerdos exercet semper hoc ministerium, ut minister ex officio ad illud consecratus, et tale ministerium, ut ab illo fit, semper est de se solemnē ac maxime sacram, alioqui quotiescumque sacerdos præbet viaticum, excusatur ab hac obligatione; nam, quod deferat cum majori, vel minori pompa exteriori, aut ex obligatione justitiae, vel ex charitate, pa- rum interest ad obligationem prædictam. Non est autem necesse, ut ad hujusmodi ministerium confessionem præmittat, sed sufficiat contritio, cum communicaturus non sit. Præter hanc autem dispositionem non invenio aliam simpliciter necessariam ad hoc ministerium, ut, v. gr., quod dispensans hoc sacramentum sit jejonus, vel aliquid simile; nullum enim de hoc extat positivum præceptum divinum, aut Ecclesiasticum.

5. Ultimo ex dictis definitur quod supra hoc remisi, et ad recipientes pertinet, quomo- do, scilicet, peccant recipiendo hoc sacra- mentum ab indigne ministrante; servanda enim est, et applicanda doctrina supra data de sacramentis in genere; hoc enim per se et intrinsece malum non est, ut docet Nicolaus P., dict. cap. ult., 15, quest. 8, quia hoc non est operari malum, sed permittere, et uti jure suo, bene utendo malitia alterius in proprium commodum. Quo fit, ut in duobus casibus possit hoc esse malum. Primus, si in tali re- ceptione includatur cooperatio ad peccatum alterius, quia cooperari ad peccatum intrin-

sece malum est; erit autem cooperatio, si quis sine causa, vel utilitate, inducat alium non paratum ad tale ministerium, aut si facile evitare posset tale peccatum proximi, talemque sacramenti irreverentiam, accipiendo sacramentum ab alio digno ministro, et nolit facere, quæ omnia latius prædicto loco declara- rata sunt. Secundus casus est, si minister sit ab Ecclesia prohibitus, vel præcisis, quod jam intelligendum est juxta limitationem Concil. Constant., prædicto loco tractatam. Hic vero inquiri solet, an sit specialis prohibitiō recipiendi hoc sacramentum a sacerdote concubinario publico, sicut Navarr. affirmit, cap. 25, num. 80, ex cap. Nullus, et c. Pre- ter hoc, dist. 32, ubi etiam Missam prohibe- mur audire ab hujusmodi sacerdote. Sed verius censeo contrarium, quod tenet Soto, in 4, dist. 21, quest. 1, art. 4, quia illa prohibitiō, vel per contrariam consuetudinem ces- savit, vel, quod solidius est, revocata videtur per Concil. Constant. Nam regula ibi statuta generalis est ad omnes censuras et suspen- siones, et illa sola jam est servanda. Ultimo inquiri solet, an in casu necessitatis extremæ liceat a quocumque ministro recipere hoc sacramentum, etiam si sit præcisis ab Eccles. et maxime, si sit hæreticus. Durand. enim, Palud. et alii, dist. 43, absolute negant; et Gregor., lib. 6 Dialog., c. 31, et habetur in c. Superveniente, 1, quest. 4, cap. ult., 24, quest. 4, laudat Hermenigildum, eo quod in fine vitæ noluit ab hæretico Eucharistiam accipere. Nihilominus censeo, a quocumque licet in eo casu accipere sacramentum poenitentiae, licere etiam sumere sacramentum Eucharistiae, juxta generalem regulam positam in cap. Quod in te, de Pœnit. et remiss., ubi, licet formaliter sit sermo ex parte recipientis, est tamen eadem ratio ex parte ministrantis; sicut ergo sacramentum poenitentiae permittitur accipi in extrema necessitate a quocumque sacerdote quantumvis præciso et hæretico, ita etiam sacramentum communio- nis, quod licet non sit tantæ necessitatis, est tamen maximæ utilitatis, et gravissimæ ac sufficientis necessitatis, ut non sit verisimile voluisse Ecclesiam suos fideles privare tanto beneficio in extremo mortis articulo, præser- tim quia hujusmodi censuræ sunt in odium iniquorum sacerdotum, ita tamen ut non cedant in gravissimum detrimentum honorum fidelium; unde in hoc nullus sit favor hujusmodi malis ministris, sed solum ipsis fide- libus in extrema necessitate existentibus :

licet ergo ab eis hoc sacramentum suscipere, per se loquendo, id est, secluso periculo scandali publici, aut infamie religionis, aut peri- culi alterius mali, ad quod possit hominem talis minister inducere, que rationes maxime occurrere possunt, quando minister est hæ- reticus; et quantum ex historiis colligi potest in facto illo Hermenigildi intervenierunt, et ideo merito laudatur, tum ob rectam intentio- nem, tum ob prudentem actionem, qualis Catholicum et sanctum principem decebat.

ARTICULUS IV.

Utrum sacerdos consecrans teneatur sumere hoc sacramentum (supra, quest. 80, art. 12; et 4, d. 12, quest. 3, art. 2, quest. 2).

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod sacerdos consecrans non teneatur sumere hoc sacramentum. In aliis enim consecrationibus ille, qui consecrat materiam, non utitur ea, sicut Episcopus consecrans chrisma, non lin- tur eodem. Sed hoc sacramentum consistit in consecratione materiæ. Ergo sacerdos perficiens hoc sacramentum non necesse habet ut eodem, sed potest licite a sumptione ejus absti- nere.

2. Præterea, in aliis sacramentis minister non præbet sacramentum sibi ipsi; nullus enim baptizare potest seipsum, ut supra dictum est (quest. 66, art. 4, ad 4 argum.). Sed sicut baptismus ordinatus dispensatur, ita et hoc sacramentum. Ergo sacerdos perficiens hoc sacramentum non debet ipsum sumere a seipso.

3. Præterea, contingit quandoque, quod miraculose corpus Christi in altari appareat sub specie carnis, et sanguis sub specie san- guinis, quæ non sunt apta cibo et potui; unde, sicut supra dictum est (quest. 75, art. 5, et quest. 79, art. 8), propter hoc sub alia specie traduntur, ne sint horrosum sumentibus. Ergo sacerdos consecrans non semper tenetur sumere hoc sacramentum.

Sed contra est, quod in Concilio Toletano legitur (can. 5) et habetur de Consecrat., dist. 2, cap. Relatum : Modis omnibus tenendum est, ut quotiescumque sacrificans corpus Christi, et sanguinem Domini nostri Iesu Christi in altari immolat, toties perceptionis corporis et sanguinis Christi participem se præbeat.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (quest. 79, art. 5 et 7), Eucharistia non solum est sacramentum, sed etiam sacrificium. Quicumque autem sacrificium offert,

debet sacrificii fieri particeps, quia exterius sacrificium, quod offertur, signum est interioris sacrificii, quo quis seipsum offert Deo, ut August. dicit lib. 40 de Civit. (c. 5, tom. 5). Unde per hoc quod participat sacrificio, ostendit ad se sacrificium interior pertinere. Similiter etiam per hoc, quod sacrificium populo dispensat, ostendit se esse dispensatorem divi- norum, quorum ipse primo debet esse parti- ceps, sicut Dionys. dicit in lib. Eccles. Hier. (cap. 3, declinando ad fin.). Et ideo ipse ante sumere debet, quam populo dispensem. Unde in prædict. cap. legitur (Eodem c. 5, XII Concil. Toletan.) : Quale est sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse dignoscitur? Per hoc autem fit particeps, quod de sacrificio sumit, secundum illud Apostol., 1 Cor. 10 : Nonne qui edunt hostias partipes sunt altaris? Et ideo necesse est, quod sacerdos, quotiescumque consecrat, sumat integre hoc sacramentum.

Ad 1 ergo dicendum, quod consecratio chrismati, vel cuiuscumque alterius materiæ, non est sacrificium, sicut consecratio Eucha- ristiae. Et ideo non est similis ratio.

Ad 2, dicendum, quod sacramentum bap- tismi perficitur in ipso usu materiæ. Et ideo nullus potest baptizare seipsum, quia in sa- cramento non potest esse idem agens et patiens. Unde nec in hoc sacramento sacerdos consecrat seipsum, sed panem et vinum. In qua consecratione perficitur sacramentum; usus autem sacramenti est consequenter se habens ad hoc sacramentum. Et ideo non est simile.

Ad 3, dicendum, quod, si miraculose cor- pus Christi in altari sub specie carnis appa- reat, aut sanguis sub specie sanguinis, non est sumendum. Dicit enim Hieron. super Levit. (refertur de Consecrat., dist. 2, cap. De hac. Ex. Orig., homil. 7) : De hac quidem hostia, quæ in Christi commemoratione mirabiliter fit, edere licet, de illa vero, quam Christus in ara crucis obtulit, secundum se nulli edere licet. Nec propter hoc sacerdos transgressor effici- tur, quia ea, quæ miraculose sunt, legib; non subduntur. Consulendum tamen esset sa- cerdoti, quod iterato corpus et sanguine Domini consecraret et sumeret.

COMMENTARIUS.

D. Thom. conclusio affirmativa. — Satisfit objectioni. — Affirmat D. Thom. necessarium esse, ut sacerdos consecrans integre sumat hoc sacramentum, quia consecrando sacrificat; qui autem sacrificat, debet fieri sacrificii

particeps, edendo ex illo, quia vel hoc spectat ad perfectionem sacrificii, vel est obligatio consequens ipsum. De qua re hoc loco nihil amplius dicemus; pertinet enim ad materiam de sacrificio, infra tractandam. Solum adverto, ex discurso D. Thom. non videri probari conclusionem quoad illam particulam *integre*, quia ut minister ostendat se esse dispensatorem divinorum, et ad sacrificium pertinere, satis est, ut aliquid ex illo edat, non est autem necesse, quod totum atque integrum sacrificium comedat. Respondeatur, non esse mentem D. Thom., necessarium esse, sacerdotem sumere totum, quod consecrat, sed sumere utramque speciem, et hoc vocat *integre*, et hoc satis probatur, si supponamus utramque speciem esse de essentia hujus sacrificii, quia oportet sacerdotem participare de eo, quod est essentiale in sacrificio. Solutio ad secundum explicata est disputatione præcedente, sect. 3.

ARTICULUS V.

Utrum malus sacerdos Eucharistiam consecrare possit
(4, dist. 18, quæst. 2, art. 2, quæst. 3, ad 2).

1. Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod malus sacerdos Eucharistiam consecrare non possit. Dicit enim Hieron. super Soph. 3: *Sacerdotes, qui Eucharistiæ serviant et sanguinem Domini populis dividunt, impie agunt in lege Christi, putantes Eucharistiam precantis facere verba, non vitam, et necessariam esse tantum solemnem orationem, et sacerdotis merita; de quibus dicitur: Sacerdos in qua cumque fuerit macula, non accedat offerre oblationes Domino. Sed sacerdos peccator, cum sit maculosus, nec vitam habet, nec merita huic convenientia sacramento. Ergo sacerdos peccator non potest consecrare Eucharistiam.*

2. Præterea, Damasc. dicit in 4 lib. (Orthod. fid., cap. 14, non longe a med.), quod panis et vinum per adventum Sancti Spiritus supernaturaliter transit in corpus et sanguinem Domini. Sed Gelas. Pap. dicit (sicut habetur in decret., 1, quæst. 1, cap. Sacrosancta): Quomodo ad divini mysterii consecrationem cœlestis Spiritus invocatus adveniet, si sacerdos, qui eum adesse deprecatur, criminosis plenus actionibus comprobetur. Ergo per malum sacerdotem non potest Eucharistia consecrari.

3. Præterea hoc sacramentum sacerdotis benedictione consecratur. Sed benedictio sacerdotis peccatoris non est efficax ad conse-

crationem hujus sacramenti, cum scriptum sit Malach. 2: *Maledicam benedictionibus vestris; et Dionys. dicit in epistola ad Demophilum Monachum (circa med. illius): Perfecte cecidit a sacerdotali ordine, qui non est illuminatus, et audax quidem nimium mihi videatur talis, sacerdotalibus manum apponens, et audet immundas infamias (non enim dicam orationes), super divina symbola Christi formaliter enunciare.*

Sed contra est, quod August. dicit in lib. de Corp. Dom. (referuntur 1, quæst. 2. Et de Consecr., dist. 2, cap. Utrum sub, ex lib. de Corpore Domini): *Intra Ecclesiam catholicam, in mysterio corporis et sanguinis Domini, nihil a bono majus, nihil a malo minus perficitur sacerdote, quia non in merito consecrantis, sed in verbo perficitur creatoris, et virtute Spiritus Sancti.*

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (art. 1 et 2 hujus quæst.), sacerdos consecrat hoc sacramentum, non virtute propria, sed sicut minister Christi, in cuius persona consecrat hoc sacramentum. Non autem ex hoc ipso desinit aliquis minister esse Christi, quod est malus; habet enim Dominus bonos et malos ministros, seu servos. Unde Math. 24, dicit: *Quis putas est fidelis servus et prudens? et postea subdit: Si autem dixerit ille servus in corde suo, etc. Et Apostol. dicit, 1 Cor. 4: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi; tamen postea subdit: Nihil mihi conscious sum, sed non in hoc justificatus sum. Erat ergo certus, se esse ministrum Christi; tamen non erat certus, se esse justum. Potest ergo aliquis esse minister Christi, etiamsi justus non sit. Et hoc ad excellentiam Christi pertinet, sicut vero Deo servient, non solum bona, sed mala, quæ per ipsius providentiam in ejus gloriam ordinantur. Unde manifestum est, quod sacerdotes, etiamsi non sint justi, sed peccatores, possunt Eucharistiam consecrare.*

Ad 1 ergo dicendum, quod Hieron. (loco cit. in argum.), per illa verba improbat errorem sacerdotum, qui credebant se digne posse Eucharistiam consecrare, ex hoc solo, quod sunt sacerdotes, etiamsi sint peccatores. Quod improbat Hieronymus per hoc, quod maculosi ad altare accedere prohibentur. Non tamen removentur, quin, si accesserint, sit verum sacrificium quod offerunt.

Ad 2, dicendum, quod ante illa verba, Gelasius Papa præmittit (in princ. c. citat. in arg.): *Sacrosancta religio, quæ Catholicam*

continet disciplinam, tantam sibi reverentiam vendicat, ut ad eam quilibet, nisi pura conscientia, non audeat pervenire. Ex quo manifeste apparet, ejus intentionem esse, quod peccator sacerdos non debet ad hoc sacramentum accedere. Unde per hoc, quod subdit: *Quomodo cœlestis Spiritus invocatus adveniet? intelligi oportet, quod non advenit ex merito sacerdotis, sed ex virtute Christi, cujus verba profert sacerdos.*

Ad 3, dicendum, quod sicut eadem actio, in quantum fit ex prava intentione ministri, potest esse mala, bona autem in quantum fit ex bona intentione Domini, ita benedictio sacerdotis peccatoris, in quantum ab ipso indigne fit, est maledictione digna, et quasi infamia sive blasphemia, et non oratio reputatur; in quantum autem profertur ex persona Christi, est sancta et efficax ad sanctificandum. Unde signanter dicitur: *Maledicam benedictionibus vestris.*

De quæstione hujus articuli nihil occurrit dicendum præter ea, quæ de ministris sacramentorum in genere tractavimus, et quæ addidimus sub finem quæstionis 78, disput. 61, sect. 3.

ARTICULUS VI.

Utrum Missa mali sacerdotis minus valeat, quam Missa sacerdotis boni (4, dist. 13, quæst. 1, a. 1, quæst. 5).

1. Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod Missa sacerdotis mali non minus valeat, quam Missa sacerdotis boni. Dicit enim Gregor. in Registro (referuntur hoc in decret., 1, quæst. 1, c. Multis, ante med.): *Heu, in quam magnum laqueum incident, qui divina et occulta mysteria, plus ab aliis sanctificata posse fieri credunt, cum unus idemque Spiritus Sanctus mysteria occulte, atque invisibiliter operando sanctificet? Sed hæc occulta mysteria celebrantur in Missa. Ergo Missa mali sacerdotis non minus valeat, quam Missa boni.*

2. Præterea, sicut baptismus traditur a ministro in virtute Christi, qui baptizat, ita et hoc sacramentum in persona Christi consecrat; sed non melior baptismus datur a meliori ministro, ut supra dictum est (q. 64, art. 5, et quæst. 67, art. 5, et aliis). Ergo etiam neque melior Missa est, quæ celebratur a meliori sacerdote.

3. Præterea, sicut merita sacerdotum differunt per bonum et melius, ita etiam differunt

per bonum et malum. Si ergo Missa melioris sacerdotis est melior, sequitur, quod Missa mali sacerdotis sit mala. Quod est inconveniens, quia malitia ministrorum non potest redundare in Christi mysteria, sicut August. dicit in libro de Baptismo (lib. 2 contra litt. Petilian., cap. 62, circa finem, aliis verbis, tom. 6). Ergo neque Missa melioris sacerdotis est melior.

Sed contra est, quod habetur in decretis, 1, quæst. 1 (cap. 94, Ipsi sacerdotes): *Quanto sacerdotes fuerunt digniores, tanto facilius in necessitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur.*

Respondeo dicendum, quod in Missa duo est considerare, scilicet, ipsum sacramentum, quod est principale, et orationes, quæ in Missa sunt pro vivis et mortuis. Quantum ergo ad sacramentum non minus valet Missa sacerdotis mali, quam boni, quia utrobius idem conficitur sacramentum. Oratio etiam, quæ fit in Missa, potest considerari dupliciter. Uno modo in quantum habet efficaciam ex devotione sacerdotis orantis. Et sic non est dubium, quod Missa melioris sacerdotis magis est fructuosa. Alio modo in quantum oratio in Missa profertur a sacerdote in persona totius Ecclesiæ, cuius sacerdos est minister. Quod quidem ministerium, etiam in peccatoribus manet, sicut supra dictum est de ministerio Christi (art. præced.). Unde etiam quantum ad hoc, est fructuosa non solum oratio sacerdotis peccatoris in Missa, sed etiam omnes ejus orationes, quas facit in ecclesiasticis officiis, in quibus gerit personam Ecclesiæ, licet orationes ejus privatae non sint fructuosæ, secundum illud Proverb. 2: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis.*

Ad 1 ergo dicendum, quod Gregor. loquitur ibi (loco citat. in argum.), quantum ad sanctitatem divini sacramenti.

Ad 2, dicendum, quod in sacramento baptismi non sunt solemnies orationes pro omnibus fidelibus, sicut in Missa. Et ideo, quantum ad hoc, non est simile. Est autem simile quantum ad effectum sacramenti.

Ad 3, dicendum, quod per virtutem Spiritus Sancti (qui per unitatem charitatis communicat invicem bona membrorum Christi), fit, quod bonum privatum, quod est in Missa sacerdotis boni, est fructuosum aliis. Malum autem privatum unius hominis non potest alteri nocere, nisi per aliquem consensum, ut Augustinus dicit in 2 libro contra Parmen. (ex c. 13, tom. 7, et tract. 5 in Joan., tom. 6).

COMMENTARIUS.

D. Thom. conclusio. — Explicantur quædam D. Thom. verba. — Hæc quæstio intelligi potest de effectu hujus sacramenti, ut sacramentum est, qui potest duplex distingui: alter est effectus formæ, qui est consecratio, seu sacramentum in facto esse, et hoc modo constat ex dictis art. præced., bonitatem vel malitiam ministri nihil referre ad hunc effectum. Alter effectus est ipsius sacramenti applicati ad usum, qui non pertinet proprio ad effectum Missæ, ut sic, et ideo nec D. Thom. de illo loquitur, nec aliquid addendum occurrit doctrinæ traditæ de sacramentis in genere, nam hic effectus per se, et ex opere operato, nec augetur, nec minuitur ex conditione dantis, ut sic. Quod ideo dico, quia etiam ipse minister, qui Missam dicit, sumit hoc sacramentum; et sic malitia ejus potest impedire effectum, et bonitas potest conferre ad augmentum ejus, non tamen, ut est dispositio dantis, sed recipientis. Alio modo intelligi potest quæstio de effectu hujus mysterii, ut sacrificium est, et hoc modo distinguit D. Thom. substantiam sacrificii ab orationibus adjunctis ex institutione Ecclesiæ, quas dupliceiter dicit considerari posse: uno modo in quantum fiunt in persona Ecclesiæ, cuius sacerdos est minister; alio modo in quantum sacerdos ut privata persona orat. Et sic tria respondet. Primo, effectum sacrificii secundum se non augeri, nec minui ob vitam sacerdotis. Secundo idem dicit de effectu orationum, ut fundantur in merito Ecclesiæ, et de his dicturi sumus in materia de sacrificio. Tertium est, fructum illarum orationum, prout funduntur a ministro, ut privata persona, multum pendere ex devotione, quia, quo fuerit sanctior, et majore devotione oraverit, eo magis meritoriae, magisque efficaces erunt orationes ejus coram Deo. Si autem fuerit peccator, non erunt fructuosæ. Quæ omnia constant ex materia de merito et de oratione; nam hæc doctrina generalis est. Solum indiget expositione illud ultimum verbum, quod hujusmodi orationes peccatoris non sunt fructuosæ, quod non est generaliter verum de omnibus orationibus peccatorum, ut constat ex eodem D. Thom., 2. 2, q. 83, art. 46, ubi ex sententia August. et Chrysost. docet etiam orationes peccatorum exaudiri, si debitibus conditionibus fiant, quamquam non ex justitia, sed ex divina benevolentia exaudiantur, quia tales

Sed contra est, quod August. dicit in lib. 2

orationes ex parte ipsius orantis nullius valoris sunt; et hoc modo posset exponi, quod hic dicitur, tales orationes esse infructuosas. Vel aliter, et fortasse melius, aliud est orationem fieri a peccatore, de quo est sermo in 2. 2, aliud vero est, orationem ipsam esse peccaminosam, ita ut ipsa mala sit, et offendit Deum contineat, et hæc infructuosa prorsus est, cum Deum potius ad vindictam, quam ad misericordiam provocet, et hujusmodi est oratio sacerdotis mali in Missa deprecantis Deum; quia tota illa actio male fit et indigne, et in hoc sensu locutus est D. Thom., et in eo recte intelligitur testimonium, quod affertur ex Proverb. 28: *Qui declinat aures suas, ne audiatur legem, oratio ejus erit execrabilis.*

ARTICULUS VII.

Utrum hæretici, schismatici et excommunicati possint consecrare (in lib. sent. ex August. collectarum, cap. 15, in 3).

*1. Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod hæretici, schismatici et excommunicati, Eucharistiam consecrare non possint. Dicit enim August., quod extra Ecclesiam Catholica non est locus veri sacrificii. Et Leo Papa dicit (in ep. 38, habetur in decretis, 1, q. 1, cap. In Ecclesia Dei): *Aliter scilicet, quam in Ecclesia, quæ corpus Christi est, nec rata sunt sacerdotia, nec vera sacrificia. Sed hæretici, schismatici et excommunicati, sunt ab Ecclesia separati. Ergo non possunt verum sacrificium confidere.**

*2. Præterea, sicut ibidem legitur, Innocent. Pap. dicit (1, quest. 1, cap. 74): *Arrianos, cæterosque ejusmodi pestes, quia laicos eorum sub imagine pœnitentiarum suspicimus, non videntur clerici eorum cum sacerdoti, aut cuiuspiam mysterii, suscipiendi dignitate esse, quibus solum baptisma ratum esse permittimus. Sed non potest aliquis consecrare Eucharistiam, nisi sit cum sacerdoti dignitate. Ergo hæretici et cæteri hujusmodi, non possunt Eucharistiam consecrare.**

3. Præterea, ille, qui est extra Ecclesiam non videtur aliquid posse agere in persona totius Ecclesiæ. Sed sacerdos consecrans Eucharistiam hoc agit in persona totius Ecclesiæ. Quod patet ex hoc, quod omnes orationes proponit in persona Ecclesiæ. Ergo videtur, quod illi, qui sunt extra Ecclesiam, scilicet hæretici, schismatici et excommunicati non possint consecrare Eucharistiam.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. 2

*contra Parmen. (cap. 13, t. 7): *Sicut baptismus in eis, scilicet hæreticis, schismaticis et excommunicatis, ita Ordinatio mansit integra. Sed ex vi Ordinationis sacerdos potest consecrare Eucharistiam; ergo hæretici, schismatici et excommunicati, cum in eis maneat Ordinatio integra, videtur, quod possint consecrare Eucharistiam.**

Respondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod hæretici, schismatici et excommunicati, quia sunt extra Ecclesiam, non possunt confidere hoc sacramentum. Sed in hoc decipiuntur, quia sicut Augustin. dicit in lib. 2 contra Parmenianum (cap. 13, ante med., tom. 7), aliud est aliquid omnino non habere, aliud autem non recte habere, et similiter etiam est aliud non dare, et aliud non recte dare. Illi igitur, qui intra Ecclesiam constituti receperunt potestatem consecrandi Eucharistiam in Ordinatione sacerdotii, recte quidem habent potestatem, sed non recte ea utuntur, si postmodum per hæresim, aut schisma, aut excommunicationem, ab Ecclesia separantur. Qui autem sic separati ordinantur, nec recte habent potestatem, nec recte utuntur. Quod tamen utrique potestatem habeant, patet per hoc, quod, sicut Augustin. ibidem dicit (lib. 2 contra Parmen., c. 13, tom. 7), cum redeant ad unitatem Ecclesiæ, non reordinantur, sed recipiuntur in suis Ordinibus. Et quia consecratio Eucharistia est actus consequens Ordinis potestatem, illi, qui sunt ab Ecclesia separati per hæresim, aut schisma, vel excommunicationem, possunt quidem consecrare Eucharistiam, quæ ab eis consecrata verum corpus et sanguinem Christi continet, non tamen hoc recte faciunt, sed peccant facientes. Et ideo fructum sacrificii non percipiunt, quod est sacrificium spirituale.

Ad 1 ergo dicendum, quod auctoritates illæ, et similes, intelligendæ sunt, quantum ad hoc, quod non recte extra Ecclesiam sacrificium offertur. Unde extra Ecclesiam non potest esse spirituale sacrificium, quod est verum veritate fructus, licet sit verum veritate sacramenti, sicut supra dictum est, quod peccator sumit corpus Christi sacramentaliter, sed non spiritualiter.

Ad 2, dicendum, quod solus baptismus permittitur esse ratus hæreticis, et schismaticis, quia possunt licite baptizare in articulo necessitatibus. In nullo autem casu licite possunt Eucharistiam consecrare, vel alia sacramenta conferre.

Ad 3, dicendum, quod sacerdos in Missa, in

orationibus quidem loquitur in persona Ecclesiæ, in cuius unitate consistit. Sed in consecratione sacramenti loquitur in persona Christi, cuius vicem in hoc gerit per Ordinis potestatem; ideo, si sacerdos ab unitate Ecclesiæ præcisus Missam celebret, quia potestatem Ordinis non amittit, consecrat verum corpus et sanguinem Christi; sed quia est ab Ecclesiæ unitate separatus, orationes ejus efficaciam non habent.

COMMENTARIUS.

De hoc articulo legenda sunt loca citata in art. 5. Solum est notanda solutio ad 3 D. Thom., in qua sentit, hujusmodi sacerdotes ab Ecclesia præcisos non amittere quidem ministerium, quod exercent in persona Christi, amittere autem ministerium, quod faciunt in persona Ecclesiæ, quia ab Ecclesiæ unitate separati sunt; contra quam rationem facere potest, nam etiam est separatus ab unitate Christi, et maxime si sit hæreticus; sicut ergo Christus utitur interdum ministro a se separato, ita potest Ecclesia. Respondeo hujusmodi ministrum semper esse unitum Christo, vel per characterem sacerdotalem, qui est veluti participatio quædam potestatis Christi, vel per subordinationem instrumenti ad principale agens, quomodo baptizare potest ethnicius; sufficit enim Christo ratione suæ potentie prædicta subordinationem, quamvis sola in solo baptismo sacramento sufficiat, non quia non potuerit Christus aliter instituere, sed quia non oportuit, ut alibi dictum est. Dices: etiam respectu Ecclesiæ intercedit unio per characterem, et subordinationem moralem, quia talis minister est illi subjectus, et si fidelis sit, est membrum ejus. Respondeo non esse sermonem de hac unione, sed de illa, quæ per se ordinatur ad prædictum ministerium, scilicet, quod talis minister sit ab Ecclesia deputatus, ut suo nomine preces ad Deum fundat, a quo ministerio separatur per censuram, qua dicitur separatus ab unitate Ecclesiæ, quæ est ratio sufficiens, ut non offerat, neque oret in persona Ecclesiæ, de qua re plura inferius, de sacrificio tractantes.

ARTICULUS VIII.

Utrum sacerdos degradatus possit hoc sacramentum confidere (4, dist. 13, quæst. 2, art. 4, quæst. 4. Et quæst. 12, art. 16).

4. Ad octavum sic proceditur. Videtur, quod sacerdos degradatus non possit hoc sa-

cramentum conficere. Nullus enim conficit hoc sacramentum, nisi per potestatem consecrandi, quam habet. Sed degradatus non habet potestatem consecrandi, licet habeat potestatem baptizandi, ut dicit can. 1, q. 1, c. Quod quidam (circa med.). Ergo videtur, quod presbyter degradatus non possit Eucharistiam consecrare.

2. Præterea, ille, qui aliquid dat, potest etiam auferre. Sed Episcopus dat presbytero potestatem consecrandi ordinando ipsum. Ergo etiam potest ei auferre, degradando eum.

3. Præterea, sacerdos per degradationem, aut amittit potestatem consecrandi, aut solam executionem. Sed non solam executionem, quia sic non plus amitteret degradatus, quam excommunicatus, qui etiam executione caret. Ergo videtur, quod amittat potestatem consecrandi. Et ideo videtur, quod non possit confidere hoc sacramentum.

Sed contra est, quod August., lib. 2 contra Parmen. (cap. 43, tom. 7), probat, quod apostatae a fide non carent baptismate, per hoc, quod per pœnitentiam redeuntibus non restituitur, et ideo amitti non posse judicatur. Sed similiter degradatus, si reconcilietur, non est iterum ordinandus. Ergo non amisit potestatem consecrandi. Et ita sacerdos degradatus potest confidere hoc sacramentum.

Respondeo dicendum, quod potestas consecrandi Eucharistiam pertinet ad characterem sacerdotalis Ordinis. Character autem quilibet, quia cum quadam consecratione datur, indelebilis est, ut supra dictum est (q. 63, art. 5), sicut et quarumcumque rerum consecrationes perpetuæ sunt, nec amitti, nec reiterari possunt. Unde manifestum est, quod potestas consecrandi non amittitur per degradationem. Dicit enim August. in lib. 2 contra Parmen. (ubi supra) : Utrumque, scilicet, baptismus et Ordo, sacramentum est, et quadam consecratione utrumque homini datur, illud, cum baptizatur, istud, cum ordinatur, ideoque non licet a Catholicis utrumque iterari. Et sic patet, quod sacerdos degradatus potest confidere hoc sacramentum.

Ad 1 ergo dicendum, quod canon ille non loquitur assertive, sed inquisitive, sicut ex circumstantia litteræ haberit potest.

Ad 2, dicendum, quod Episcopus non dat potestatem sacerdotalis Ordinis propria virtute, sed instrumentaliter, sicut minister Dei, cuius effectus per hominem tolli non potest, secundum illud Matth. 19 : Quos Deus coniunxit, homo non separat. Et ideo Episcopus

non potest hanc potestatem auferre, sicut nec ille, qui baptizat, potest auferre characterem baptismalem.

Ad 3, dicendum, quod excommunicatio est medicinalis. Et ideo excommunicatis non auferitur executio sacerdotalis potestatis, quasi in perpetuum, sed ad correctionem, usque ad tempus. Degradatis autem auferitur executio, quasi in perpetuum condemnatis.

ARTICULUS IX.

Utrum liceat ab excommunicatis, vel hereticis, seu peccatoribus, communionem recipere, et eorum Missam audire (supra, quest. 64, art. 9, ad 2, et 3; et 4, dist. 13, quest. 1, art. 3).

1. Ad nonum sic proceditur. Videtur, quod aliquis licite possit communionem recipere a sacerdotibus hereticis, vel excommunicatis, vel etiam peccatoribus, et ab eis Missam audire. Sicut enim August. contra Petilian. dicit (refertur hoc in deo., 1, q. 1, in princip.) : Neque in homine bono, neque in homine malo, aliquis Dei fugiat sacramenta. Sed sacerdotes, quamvis sint peccatores, et heretici, vel excommunicati, verum conficiunt sacramentum. Ergo videtur, quod non sit vitandum ab eis communionem accipere, vel eorum Missam audire.

2. Præterea, corpus Christi verum figuratum est corporis mystici, sicut supra dictum est (quest. 80, art. 4). Sed a predictis sacerdotibus verum corpus Christi consecratum. Ergo videtur, quod illi, qui sunt de corpore mystico, possunt eorum sacrificiis communicare.

3. Præterea, multa peccata sunt graviora, quam fornicatio. Sed non est prohibitum audire Missas sacerdotum aliter peccantium. Ergo etiam non debet esse prohibitum audire Missas sacerdotum forniciorum.

Sed contra est, quod can. dicit, 32 dist. (cap. Nullus) : Nullus Missam audiat sacerdos, quem indubitanter concubinam novit habere. Et Gregor. dicit in 3 Dial. (cap. 31, parum a princ.), quod pater perfidus Arrianum Episcopum misit ad filium, ut de ejus manu sacrilegæ consecrationis communionem perciperet, sed vir Deo deditus Arriano Episcopo venienti exprobravit, ut debuit.

Respondeo dicendum, quod, sicut supra dictum est (art. 5, 6, 7 et 8 hujus quest.), sacerdotes si sint heretici, vel schismatici, vel excommunicati, vel etiam peccatores, quamvis habeant potestatem consecrandi Eucharistiam,

non tamen ea recte utuntur, sed peccant utentes. Quicumque autem communicat alicui in peccato, is particeps peccati efficitur. Unde et in 2 can. Joan. dicitur (circa finem illius), quod qui dixerit ei ave (scilicet heretico), communicat operibus illius malignis. Et ideo non licet a predictis communionem accipere, aut eorum Missam audire. Differt tamen inter predictas sectas. Nam heretici, et schismatici excommunicati, sunt per sententiam Ecclesiæ execuzione consecrandi privati, et ideo peccat, qui cumque eorum Missam audit, vel ab eis accipit sacramenta. Sed non omnes peccatores sunt per sententiam Ecclesiæ execuzione hujus potestatis privati. Et sic quamvis sint suspensi quantum ad se ex sententia divina, non autem quantum ad alios ex sententia Ecclesiæ. Et ideo usque ad sententiam Ecclesiæ, licet ab eis communionem accipere et eorum Missam audire. Unde super illud 1 Corinth. 5 : Cum hujusmodi nec cibum sumere, dicit Gloss. August. : Hoc dicendo, noluit hominem ab homine judicari ex arbitrio suspicionis, vel etiam extraordinario usurpato iudicio, sed potius ex lege Dei secundum ordinem Ecclesiæ, sive ultro confessum, sive accusatum et convictum.

Ad 1 ergo dicendum, quod in hoc, quod refugimus audire Missas talium sacerdotum, aut ab eis communionem recipere, non refugimus Dei sacramenta, sed potius ea veneramur. Habetur in decret., dist. 55, cap. Praecepta canonica, in princ.) : Praecepta canonica, sicut non patiuntur venire ad sacerdotium debiles corpore, ita si quis in eo fuerit constitutus, ac tunc fuerit sauciatus, amittere non potest, quod tempore suæ sinceritatis accepit. Continuit autem quandoque, quod Ordinati in sacerdotes incurrit aliquos defectus, ex quibus a celebratione impediuntur, sicut est lepra vel morbus caducus, vel aliquid aliud hujusmodi. Non ergo videtur, quod sacerdotes ad celebrandum teneantur.

Sed contra est, quod Ambros. dicit in quodam oratione : Grave est, quod ad mensam tuam mundo corde, et manibus innocentibus non venimus, sed gravius est, si, dum peccata metuimus, etiam sacrificium non reddamus.

Respondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod sacerdos potest omnino a consecratione licite abstinere, nisi teneatur ex cura sibi commissa celebrare populo, et sacramenta præbere. Sed hoc irrationaliter dicitur, quia unusquisque tenetur uti gratia sibi data, cum fuerit opportunum, secundum illud 2 ad Cor. 6 : Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Opportunitas autem sacrificium offerendi non solum attenditur per comparationem ad fideles Christi, quibus oportet sacramenta

ARTICULUS X.

Utrum liceat sacerdoti, omnino a consecratione Eucharistie abstinere (4, dist. 12, quest. 3, art. 2, quest. 3; et dist. 13, quest. 1, art. 2, quest. 1).

1. Ad decimum sic proceditur. Videtur, quod liceat sacerdoti, omnino a consecratione Eucharistie abstinere. Sicut enim ad officium sacerdotis pertinet Eucharistiam consecrare, ita etiam baptizare, et in aliis sacramentis ministrare. Sed sacerdos non tenetur ministrare in aliis sacramentis, nisi propter curam animarum susceptam. Ergo videtur, quod nec etiam teneatur Eucharistiam consecrare, si curam non habeat animarum.

2. Præterea, nullus tenetur facere, quod sibi non licet, alioquin esset perplexus. Sed sacerdoti peccatori, vel etiam excommunicato, non licet Eucharistiam consecrare, ut supra dictum est (art. 7 hujus quest.). Ergo videtur, quod tales non teneantur ad celebrandum. Et ita nec alii, alioquin ex sua culpa commodum reportarent.

3. Præterea, dignitas sacerdotalis non perditur per subsequentem infirmitatem; dicit enim Gelas. Pap. (Palladio Episcopo scribens. Habetur in decret., dist. 55, cap. Praecepta canonica, in princ.) : Praecepta canonica, sicut non patiuntur venire ad sacerdotium debiles corpore, ita si quis in eo fuerit constitutus, ac tunc fuerit sauciatus, amittere non potest, quod tempore suæ sinceritatis accepit. Continuit autem quandoque, quod Ordinati in sacerdotes incurrit aliquos defectus, ex quibus a celebratione impediuntur, sicut est lepra vel morbus caducus, vel aliquid aliud hujusmodi. Non ergo videtur, quod sacerdotes ad celebrandum teneantur.

Ad 2, dicendum, quod unitas corporis mystici est fructus corporis veri percepti. Illi autem qui indigne percipiunt, vel ministrant, privantur fructu, ut supra dictum est (q. 80, art. 5, et art. 7 hujus quest.). Et ideo non est sumendum ex eorum dispensatione sacramentum, ab eis, qui sunt in unitate Ecclesiæ.

Ad 3, dicendum, quod licet fornicatio non sit gravior ceteris peccatis, tamen ad eam proniiores sunt homines propter carnis concupiscentiam. Et ideo specialiter hoc peccatum sacerdotibus prohibitum est ab Ecclesia, et ne aliquis audiat Missam concubinarii sacerdotis. Sed hoc intelligendum est de notorio, vel per sententiam, quæ fertur in convictum, vel per confessionem in jure factam, vel per evidentiam facti, quando non potest peccatum aliqua tergiversatione celari.

Hic articulus explicatus est in fine disputationis precedentis.